

PLANUL DE VIZITARE AL REZERVAȚIEI NATURALE PIATRA ȘOIMILOR

Realizat în cadrul proiectului: „Legătura dintre OM și NATURĂ în Bazinul Ciucului de Jos”

Proiect ce are ca scop: Conservarea și valorificarea durabilă a moștenirii naturale și a peisajului rural tradițional prin revigorarea activităților tradiționale privind creșterea animalelor, cultivarea și utilizarea terenurilor agricole, precum și promovarea turismului durabil, care să aducă venituri pentru comunitatea locală, fără să afecteze negativ peisajul natural, să ducă la creșterea respectului pentru valorile acestuia și care să încorporeze valorile culturale și tradiționale specifice Bazinului Ciucului de Jos.

Proiect co-finanțat printr-un grant din partea Elveției prin intermediul Contribuției Elvețiene pentru Uniunea Europeană extinsă.

Autori:

Pilbath G. Attila, Imecs Istvan

Perioada de referință: iulie - septembrie 2014

CUPRINS:

AȘEZARE, LIMITE ȘI ACCES

Așezare și limite

Principalele căi de acces

VIZIUNEA ȘI OBIECTIVELE PLANULUI DE VIZITARE

Obiectivele Planului de vizitare

ANALIZA SITUAȚIEI ACTUALE ȘI VIITOARE A VIZITATORILOR

Servicii și infrastructura

Activități desfășurate de vizitatori

Prezentarea tipului de vizitatori

Impactul pozitiv / negativ produs la nivelul și în vecinătatea ariei protejate

Analiza SWOT a RN Piatra Șoimilor ca destinație de vizitare

Tendințele diverselor segmente de vizitatori

TEME ȘI ACTIVITĂȚI PRECONIZATE

Zonarea din punct de vedere al recreerii și turismului

Infrastructura pentru informare și educare

Măsuri pentru implementarea zonării turistice și a planului de vizitatorilor

Reguli de vizitare

BIBLIOGRAFIE

AȘEZARE, LIMITE ȘI ACCES

Așezare și limite

La nivel regional: RN este inclusă într-o singură regiune de dezvoltare, Regiunea de Dezvoltare Centru.

La nivel județean: RN este situată 100% pe teritoriul județului Harghita.

La nivel local: Rezervația Naturală Piatra Șoimilor se situează la o altitudine de 824 m, la vest de stațiunea Băile Tușnad, pe malul stâng al Oltului, în lanțul eruptiv al Munților Harghitei, la baza versantului estic al Muntelui Pilișca. Rezervația face parte dintr-un peisaj de munte acoperit de vegetație forestieră mixtă, foioase-rășinoase. Importanța fitogeografică a rezervației se datorează faptului că, în anul 1942 a fost descris endemismul local vulturica lui Teleki - *Hieracium telekianum*.

Limitele RN Piatra Șoimilor sunt: la vest pârâul Corbului; la est unitatea amenajistică (în continuare u.a.) 7J; la sud drumul forestier DF 99D; la nord u.a. 7D, u.a. 7A. Altitudinea maximă este de 824 m.

Coordonatele geografice ale Rezervației Piatra Șoimilor (centrul geografic):

- longitudinea estică: 25°51'
- latitudine nordică: 46°09'
- altitudine: 810 m

Accesul în Rezervația Naturală Piatra Șoimilor se face pe drumul DN 12, din Baile Tușnad se continua pe un drum forestier, mai apoi pe un traseu turistic marcat (nunită și potecă temanică).

Conform Legii nr. 5/2000, suprafața RN Piatra Șoimilor este de **1 ha**, cuprinzând subparcelele 6N de 0,50 ha și parțial subparcelele 6I de 0,50 ha și **1,5 ha** conform Hotărârii Consiliului Județean Harghita nr. 162/2005. Limita rezervației a fost trasată total greșit în cadrul proiectului GEF/WB "Managementul Conservării Biodiversității", derulat de către Ministerul Mediului în perioada 1999-2005. Limitele actuale nu acoperă nici măcar stâncăria, habitatul speciei endemice *Hieracium telekianum*. Având în vedere că pădurile situate în subparcelele susmenționate sunt încadrate ca păduri cu funcții speciale de protecție conform amenajamentului silvic în vigoare, precum și necesitatea extinderii arealului de protecție a speciei endemice *Hieracium telekianum*, considerăm necesară mărirea suprafeței rezervației la **14,74 ha**. Mărirea suprafeței este motivată și cu prezența numeroaselor specii de plante protejate identificate pe stâncărie și în habitatele forestiere învecinate. Drepturile manageriale aparțin custodelui desemnat, **Organizația GeoEcologică ACCENT**.

Principalele căi de acces

Accesul în Rezervația Naturală Piatra Șoimilor se face pe drumul DN 12, din Baile Tușnad se continua pe un drum forestier, mai apoi pe un traseu turistic marcat cu truing roșu (nunită și potecă temanică).

VIZIUNEA ȘI OBIECTIVELE PLANULUI DE VIZITARE

Asigurarea stării de conservare favorabile pe termen lung a Rezervației Naturale Piatra Șoimilor și implicit a speciilor și habitatelor de interes comunitar, național și județean, precum și menținerea diversității peisagistice. Se urmărește excluderea și prevenirea activităților de exploatare sau utilizare a resurselor naturale, care contravin obiectivului de conservare, precum și asigurarea condițiilor pentru activitățile educaționale, recreative și de cercetare științifică.

Conform prevederilor Ordonanței de Urgență nr. 57/2007, art. 5 alin. 2 și Anexa 1 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011, și conform clasificării UICN, Rezervația Naturală Piatra Șoimilor este o arie protejată de categoria IV.

Ca și caracteristică tipologică este o rezervație mixtă (botanică-peisagistică).

Obiectivele Planului de vizitare

- Crearea unei infrastructuri specifice pentru dezvoltarea turismului.
- Informarea, educarea vizitatorilor, realizarea unei expoziții interactive, crearea și promovarea de produse turistice.
- Implementarea zonării turistice și a planului vizitatorilor prin organizarea și monitorizarea fluxului vizitatorilor și a impactului acestora asupra RN.
- Informarea vizitatorilor în teren asupra regulilor impuse, patrulare în teren.
- Crearea de programe axate pe drumeție, ciclism.
- Evidențierea biodiversității zonei și importanța conservării acesteia, în conformitate cu legislația românească și comunitară.
- Întreprinderea de acțiuni cu participarea elevilor și studenților, a unor cadre de specialitate, pentru ecologizarea zonei și pentru promovarea spiritului de protecție a mediului în rândul populației.
- Identificarea și marcarea de noi trasee și poteci destinate vizitatorilor, cu semnalarea concretă a specificului zonelor respective și a regulilor ce trebuie respectate.
- Organizarea de schimburi de experiență cu alte RN din țară și din străinătate.
- Promovarea valorilor zonei și a RN.

ANALIZA SITUAȚIEI ACTUALE ȘI VIITOARE A VIZITATORILOR

Servicii și infrastructură

Activitatea turistică este intensă datorită faptului că Rezervația Naturală Piatra Șoimilor se află în imediată vecinătate a stațiunii balneo-climaterice Baile Tușnad, iar accesul se face pe un drum forestier, mai apoi pe un traseu turistic marcat cu truing roșu (numită și potecă temaitcă).

Structurile de cazare din Băile Tușnad sunt foarte variate și se compun din: hoteluri, pensiuni, vile, casute, campinguri, inchirieri de camere la casa particulare, casa de vacanță și locuri de campare.

Activități desfășurate de vizitatori

Odată sosiți în zonă, vizitatorii au la dispoziție posibilitatea de a merge pe jos pe o **potecă tematică**, sau cu bicicleta, pe un **traseu cicloturistic** într-o atmosferă și ambianță naturală odihnitoare.

POTECA TEMATICĂ

Băile Tușnad (656 m) - Lacul Ciucaș (600 m) - Piatra Șoimilor (858 m)

Pornind din Băile Tușnad, după traversarea podului de peste râul Olt, drumul se bifurcă, spre stânga putem ajunge la camping și la mofetă (traseul nr. 2), iar spre dreapta, unde sunt amplasate și 2 panouri informative, continuă traseul marcat cu triunghi roșu, care urcă spre Piatra Șoimilor. Marcajul, după numai 25 metri, traversează drumul forestier (traseul cu nr. 4), trece pârâul Corbului și urcă pe 18 serpentine pe versantul abrupt al Pietrei Șoimilor. După o urcare de cca. 45 minute, pădurea se rarefiază și ajungem în spatele unei stânci mai mici, aflată la capătul de sud al Pietrei Șoimilor. Puțin mai spre dreapta părăsim poteca și după cam 10 m urcăm pe o pantă abruptă și ajungem la un mic popas, de aici mai mergem cca. 5 minute spre nord până când ajungem la punctul de belvedere Stânca Șoimilor, unde se află și o cruce de lemn.

Ajungând pe Piatra Șoimilor ne așteaptă panorama orașului Băile Tușnad, cea mai importantă stațiune turistică și balneoclimaterică din județul Harghita. În anul 1968 a fost declarat oraș, astfel devenind singurul oraș din bazinul Ciucului de Jos și totodată cel mai mic din țară. De pe Stânca Șoimilor, localitatea poate fi văzută aproape în mărime completă, aceasta fiind stăbănută de râul Olt. Se poate vedea în centrul orașului lacul artificial Ciucaș, care a fost amenajat între 1882-1893, apa fiind captată din pârâul Minerul. La sud-vest se află Vf. Corbului (1134 m), la nord Vf. Ulieș (1142 m), iar la vest Vf. Pilișca Mare (1374 m). În fața rezervației spre est, se pot vedea Vf. Surduc (1199 m), la sud de Surduc Vf. Comloș (1269 m), iar la nord de Surduc se află Vf. Cetății (1079 m) unde s-au găsit urme din epoca fierului (era un punct de observare).

Vârfurile situate vizavi de Piatra Șoimilor aparțin masivului Ciomat. În apropierea orașului, la o altitudine de 701 m, se află Turnul Apor, iar la nord de acesta se află Dealul Ludmila. În partea dreaptă, spre sud, la ieșirea din defileul Tușnad (care reprezintă totodată granița sudică a județului Harghita) se poate vedea bazinul Bixadului și satul Bixad, cel mai apropiat sat. În partea stângă, spre nord se poate observa partea sudică a Bazinului Ciucului de Jos, pe defileul Tușnad și satul Tușnad Nou. Pe parcursul traseului putem să ne informăm cu ajutorul celor **10 panouri informative** montate pe copaci.

Marcaj: triunghi roșu, 10 panouri informative; Durată: 1 – 2 ore; Distanța de parcurs: 2,5 km; Diferență de nivel: 202 m

TRASEUL CICLOTURISTIC

Tușnad Nou - Băile Tușnad - Rezervația Naturală Piatra Șoimilor – Bixad

Traseul (cca. 10 km) pornește din localitatea Tușnad Nou, parcurgând porțiuni de poiene și pădure, trecând pe la poalele Rezervației Naturale Piatra Șoimilor ajungând pe malul Oltului în Băile Tușnad de unde continuă prin traversarea podețului suspendat peste Olt și ajunge până în Comuna Bixad. Acest traseu cicloturistic a fost amenajat pentru a lega județele Harghita și Covasna prin „Drumul Apelor Minerale”, care a fost prima inițiativă de acest gen în România. Fundația pentru Parteneriat împreună cu Asociația de Turism și de Ocrotirea Naturii (ATON) au făcut primii pași pentru ca această inițiativă să devină realitate. Existența sutelor de băi și a miilor de izvoare de apă minerală cu efecte curative a constituit o bază perfectă pentru crearea unui astfel de drum.

Marcaj: pictogramă cu bicicletă, panouri informative, indicatoare; Durată: 2 ore; Distanța de parcurs: 10 km; Diferență de nivel: 60 m

Prezentarea tipului de vizitatori

Vizitatori de weekend, care își petrec timpul liber în scop de recreere prin plimbare. Persoanele din această categorie sunt din Băile Tușnad, Miercurea Ciuc, Sf. Gheorghe, Brașov sau din zonele apropiate care fie prin intermediul cunoștințelor, fie al rudelor cunosc zona și o preferă, frecventându-l.

Vizitatori interesați de natură, în special de pădure. Aceștia au aflat despre Rezervația Naturală Piatra Șoimilor din promovarea făcută pe internet sau din publicații, de la acțiunile de conștientizare realizate împreună cu diverse instituții, școli sau organizații nonguvernamentale cu care colaborăm.

Vizitatori care practică turism științific în excursii organizate de Universități, Institute de Cercetare. Locația pentru aceasta categorie este cu predilecție zona în care pot fi studiate flora și fauna specifică. În rândul acestor vizitatori se pot include specialiștii.

Elevi și studenți în tabere și excursii organizate pe cont propriu sau în colaborare cu custodele. Locația de desfășurare a acestor acțiuni sunt zonele cele mai periclitate de acțiunile invazive ale celor care vizitează RN și nu dau dovadă de o atitudine ecologică în conformitate cu obiectivele asumate de custode. Împreună cu scolile din zonă, organizații nonguvernamentale, instituții de educație extrascolară s-au organizat numeroase manifestări, acțiuni de ecologizare, acțiuni de conștientizare publică în care au participat elevi aparținând grupelor de vârstă 8-18 ani și studenți la facultăți de profil.

Vizitatori sosiți cu ocazia manifestărilor specifice (ex. tabăra de vară „Tusvanyos”, etc) precum și a unor sărbători cultural-religioase (ex. Rusali, etc).

Impactul pozitiv / negativ produs la nivelul și în vecinătatea ariei protejate

Sporirea interesului turiștilor, prezintă pe de o parte avantajul recreerii și ridicării nivelului de cunoștințe pentru o parte dintre vizitatori, precum și sporirea veniturilor localnicilor urmare a efectuării serviciilor turistice, dar prezintă și unele efecte negative, în special asupra RN. Sunt situații

În care vizitatorii produc și împrăstie în zonă deșeuri, inclusiv din material plastic. În sezonul de vârf, vară-toamnă, sunt zile în care există o presiune mare asupra RN.

Categorie Vizitatori	Activitate	Efect negativ	Efect pozitiv
vizitatori de weekend	picnic, aprindere foc, jocuri sportive, muzica, fotografie	poluarea generată de deplasarea cu autovehicole, afectarea vegetației în zonele unde s-au aprins focuri, afectarea vegetației prin batatorirea solului, degradarea solului, abandonarea deșeurilor la locul de picnic, deranjarea liniștii, colectarea de specii protejate de floră etc	popularizare a rezervației, interesul pentru zone naturale
vizitatori interesați de natură	plimbări cu bicicleta, jocuri în aer liber, fotografierea	abandonarea deșeurilor, deranjarea liniștii, colectarea de specii protejate de floră	interesul pentru zone naturale
vizitatori care practică turism științific	studii științifice de specialitate acțiuni de conștientizare ecologică, de ecologizare, etc.	deranjarea liniștii, colectarea de specii protejate de floră	interesul pentru zone naturale
elevi și studenți în tabere organizate	acțiuni de conștientizare ecologică, de ecologizare, etc.	abandonarea deșeurilor, deranjarea liniștii, colectarea de specii protejate de floră	interesul pentru zone naturale
vizitatori ocazionali de sărbători cultural-religioase	vizionarea unor manifestări artistice sau religioase	abandonarea deșeurilor, deranjarea liniștii, colectarea de specii protejate de floră	interesul pentru zone naturale

Analiza SWOT a RN Piatra Șoimilor ca destinație de vizitare

Puncte tari	Puncte slabe	Oportunități	Amenințări
Băile Tușnad și împrejurimile, posibilă destinație ecoturistică. Cadrul natural deosebit caracterizat în principal de pădure și stâncărie. Existența de artere rutiere (drum județean, cale ferată)	Starea proastă a infrastructurii generale. Lipsa infrastructurii specifice vizitării (centre de vizitare, puncte de informare etc. Lipsa educației ecologice în rândul vizitatorilor.	Interesul crescut al locuitorilor zonelor urbane pentru recreere în zone naturale. Existența cadrului ideal desfășurării de activități ecoturistice cum ar fi drumețiile, plimbări cu biciclete etc. Interesul crescut al comunităților locale în implicarea în activități turistice și dezvoltarea de facilități turistice Interesul comunităților locale de a se informa și a lua atitudine în domeniul conservării naturii Interesul suscitată de zonă pentru diverse categorii de cercetători	Pierderea caracterului natural-cultural al zonei prin dezvoltări antropice. Utilizarea nedurabilă a resurselor naturale, cum sunt exploatarea forestieră, defrișările necontrolate etc. Creșterea necontrolată a numărului de vizitatori insuficient informați și educați privind valorile RN și regulile specifice vizitării.

Tendințele diverselor segmente de vizitatori

Evoluția pozitivă, în sensul creșterii numărului de persoane și de **zile-om** petrecute în această zonă este determinată de factorii expuși anterior. În acest context se observă faptul că sporește interesul general al turiștilor, cu menționarea următoarelor segmente:

- persoane cu copii, care vin pentru a efectua plimbări în natură, pentru cunoașterea directă a vegetației specifice acestei zone protejate.
- persoane în vârstă care caută spații cu liniște.
- elevi și studenți care sunt din ce în ce mai interesați de cunoașterea ariilor protejate.
- există șansa ca în viitor, aici să vină mai mulți vizitatori specialiști în biologie din țară sau străinătate.

TEME ȘI ACTIVITĂȚI PRECONIZATE

Zonarea din punct de vedere al recreerii și turismului

În baza analizei măsurilor de management necesare pentru menținerea sau îmbunătățirea stării de conservare a valorilor de biodiversitate, se consideră că este oportună delimitarea unor suprafețe cu măsuri de management. S-au definit suprafețe cu reguli specifice din punct de vedere al managementului așa cum reiese din harta și tabelul de mai jos.

Măsurile de management, respectiv restricțiile pentru fiecare categorie de suprafață sunt stabilite prin **Planul de management** și **Regulamentul RN Piatra Șoimilor**.

Denumirea suprafeței cu măsuri specifice de conservare	Suprafață		Restricții, măsuri speciale de management	Suprafețe ce se includ
	(ha)	%		
I. Suprafețe strict protejate	1,00		În aceste suprafețe nu sunt permise schimbările de categorie de folosință și orice alte activități umane în afara turismului controlat.	u.a. 6N stâncărie
II. Suprafețe cu management activ	13,74		În aceste suprafețe regenerarea se va face prin procese naturale, permițându-se inclusiv succesiunea naturală. De asemenea, accesul este permis doar pe poteca tematică amenajată special. Activitatea de exploatare forestieră se va face conform prevederilor amenajamentului silvic în vigoare cu acordul custodelui. Sunt permise turismul controlat, activități de natură educativă	u.a. 6F, 6H și 6I

Infrastructura pentru informare și educare

Pentru asigurarea accesului vizitatorilor precum și dirijarea fluxului acestora se impune dezvoltarea unei infrastructuri de tip rețea, necesară a fi corelată cu numărul și frecvența vizitatorilor actuali și preconizați. În acest sens se propune că pe termen lung evoluția infrastructurii să se facă în mod durabil și care să înglobeze într-o cât mai mare măsură concepte materiale și resurse umane locale, valorificând la maxim potențialul zonei.

Obiective necesare a fi realizate:

Întreținerea / actualizarea / monitorizarea poteci tematice.

Este necesar pentru securitatea vizitatorilor dar și siguranța că nu se dezvoltă o infrastructură nouă care ar crește impactul antropic în zonă. Custodele a identificat principalele atracții (flora, fauna și peisaje) precum și zonele ce impun realizarea de podete care vor asigura atât siguranța cât și confortul vizitatorilor dar și protecția zonelor foarte valoroase din punct de vedere al biodiversității.

Crearea de puncte de informare.

Nu există în prezent nici un punct de informare amenajat care să poată servi cu adevărat unei forme civilizate și durabile de vizitare. Ca necesar, custodele estimează pe baza propriilor evaluări din teren, ca fiind util un punct de informare cu dotări corespunzătoare. Acest necesar a fost gândit în funcție de amplasamentul zonei, de polarizarea fluxului de vizitatori și de obiectivele de interes.

Măsurile pentru implementarea zonării turistice și a planului de vizitatorilor

Delimitarea în teren a zonelor turistice.

- Identificarea limitelor zonelor turistice conform zonării acceptate în funcție de obiectivele de management.
- Cartografierea și reprezentarea în sistem GIS a zonelor.
- Materializarea în teren a zonării prin marcaje specifice și bornari adecvate.
- Materializarea în teren a traseelor acceptate prin marcaje specifice și bornari adecvate.

Informarea adecvată a vizitatorilor

- Inventarierea și analiza superioară a categoriilor de vizitatori pentru estimarea numărului real al acestora prin metode avizate și a căilor de acces prin mijloace educative, informative și de conștientizare.
- Identificarea de surse, mijloace și metode eficiente de informare adecvate diferitelor categorii de vizitatori.
- Întreținerea / actualizarea mijloacelor fixe, permanente de informare, de tip panou informativ, harti afisate, borne, indicatoare, etc.
- Realizarea de campanii de informare în rândul vizitatorilor, cu tematici și sloganuri alese pe baza de analiza complexă necesități-opportunități de punere în practică-eficiență.

Implementarea măsurilor de management al vizitatorilor

- Dirijarea adecvată a fluxului de vizitatori.
- Monitorizarea permanentă a fluxului de vizitatori.
- Impunerea restricțiilor prevăzute de Planul de management și Regulamentul RN.
- Realizarea fazelor necesare implementării prevederilor strategiei privind execuția de infrastructură preconizată.

Reguli de vizitare

- a. Campare în RN este interzisă;
- b. Este interzisă organizarea de competiții și manifestări de grup de orice fel, concursuri care presupun accesul în RN;
- c. Se interzice abaterea de pe poteca tematică marcată;
- d. Se interzice aprinderea focului în RN;
- e. Abandonarea deșeurilor de orice natura pe RN. Turiștii au obligația de a evacua deșeurile pe care le generează pe timpul vizitarii RN;
- f. Este interzisă distrugerea sau degradarea panourilor informative și indicatoare, precum și plăcilor, stâlpilor sau a semnelor de marcaj de pe poteca tematică și din interiorul RN.
- g. Accesul câinilor însoțitori este permisă doar pe traseul marcat, având lesa.
- h. Accesul public cu biciclete este permisă doar pe traseul cicloturistic special marcat.
- i. Se interzice colectarea de specii de floră, faună și a oricăror eșantioane de pe teritoriul RN.
- j. Copii sub 14 ani au acces doar însoțiti de o persoană majoră responsabilă sau în grupuri organizate conduse de o persoană majoră responsabilă.
- k. Turistii au obligația să respecte indicațiile rangerilor de teren, a pădurarilor, să se legitimize la cererea acestora la constatarea unor acțiuni sau fapte ce contravin legilor în vigoare.

BIBLIOGRAFIE

STRATEGIE DE VIZITARE, Parcului Natural Comana
STRATEGIE DE VIZITARE, Administrația Rezervației Biosferei Delta Dunării (ARBDD)
STRATEGIE DE VIZITARE, Situl de Importanță Comunitară Muntele Mare
STRATEGIE DE VIZITARE, Parcul Natural Bucegi